

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 3(34)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2012

УДК 330-339; 321.7; 159.9
ББК 65.9(4УКР)29-2я43
М58

Редакційна колегія

Подолька А. М., д-р юрид. наук, проф. — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Політичні науки

Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф., Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Бідзюра І. П., д-р політ. наук, Варзар І. М., д-р політ. наук, проф., Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф., Гончаренко О. М., д-р іст. наук, Піляєв І. С., д-р політ. наук, Хижняк І. А., д-р іст. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф.

Економічні науки

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф., Піла В. І., д-р екон. наук, проф., Радзієвський О. І., д-р екон. наук, Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Шостак Л. Б., д-р екон. наук, проф., Швець В. Я., д-р екон. наук, проф., Баєва О. В., д-р біол. наук, проф.

Психологічні науки

Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Лігоцький А. О., д-р пед. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Приходько Ю. О., д-р психол. наук, проф., Синьов В. М., д-р пед. наук, проф., Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф.

Юридичні науки

Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф., Ануфрієв М. І., канд. юрид. наук, проф., Бородін І. Л., д-р юрид. наук, проф., Бандурка О. О., д-р юрид. наук, проф., Корнієнко М. І., канд. юрид. наук, проф., Марчук В. М., д-р юрид. наук, проф., Подолька А. М., д-р юрид. наук, Юлдашев О. Х., д-р юрид. наук

Рекомендовано до друку Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 5 від 30 травня 2012 р.)

Міжрегіональна Академія управління персоналом.

М58 Наукові праці МАУП / редкол.: А. М. Подолька (голов. ред.) [та ін.]. — К. : МАУП, 2001 — Вип. 3 (34). — К. : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2012. — 274 с.: іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку економіки, політології, психології і права.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник “Наукові праці МАУП” зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, в якому висвітлюються результати наукових досліджень в галузях економіки, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

Вищою атестаційною комісією України “Наукові праці МАУП” визнано як фахове видання з політичних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/4 від 26 травня 2010 р.) та юридичних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/5 від 31 травня 2011 р.).

ББК 65.9(4УКР)29-2я43+67.9(4УКР)я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2012
© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2012

Дорошенко С. І., Шашкова-Журавель І. О. Загальнотеоретичні аспекти принципів тлумачення юридичних норм у механізмі забезпечення прав і свобод громадянина.....	134
Дубогрій С. В., Костенко-Костейчук Г. А. Виконавча влада України як об'єкт контролю за дотриманням прав та інтересів громадян.....	140
Дяченко В. С. Правові основи забезпечення прав пацієнтів в системі державного управління охороною здоров'я сучасної України.....	145
Калюжна Н. М. Соціальний захист громадян в системі функцій сучасної української держави: правові аспекти.....	150
Сколуб М. В. Адміністративно-судовий устрій Бессарабської області у 1812–1856 рр.	154
Тихоненко Н. М. Інститут державної власності в управлінні державним майном в сучасній Україні.....	162
Фань Чжожань Правові гарантії протидії інформаційному тероризму і розвиток системи інформаційної безпеки у діяльності ООН.....	168
Соколов О. А. Деякі аспекти визначення об'єктивної стороні адміністративних правопорушень у бюджетній сфері	174
Щокін Р. Г. Ретроспектива розвитку світового законодавства та юридичної думки з інтелектуальної власності	179
Будник С. І. Деякі законодавчі ініціативи України у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху	184
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ	190
Магеррамзаде А. С. огли Концептуальні підходи до аналізу фінансових криз у вітчизняній науковій літературі	190
Баєв В. В. Формування моделі системи менеджменту якості	

на підприємствах туристичної індустрії	196
Омельченко О. В., Ужакіна О. М. Діагностика стратегічної взаємодії фірм-конкурентів	201
Суховей-Хамм Ю. О. Інноваційна діяльність як предмет дослідження і основні напрями її розвитку	207
Тарканій О. М. Теоретичні проблеми дослідження контролю діяльності підприємств: Україна і світова практика	212
Тищик С. М. Вплив інформаційного глобалізму на інформаційне забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності	218
ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ	225
Шконда В. В., Кальянов А. В. Синергетичні засади вдосконалення медійної освіти	225
Денисенко Л. П. Деякі аспекти управлінської діяльності менеджерів середніх закладів освіти в психологічній науці	233
Костюк Т. О. Застосування лінгвістичних прийомів у сучасних політичних технологіях	240
Старих Л. В. Формування наскрізної практики підготовки фахівців з медичного та фармацевтичного маркетингу	244
Калмикова Г. В. Характерні особливості виникнення та прояву тривожних станів у молодших школярів.....	249
Крестініна О. В. Емпіричне дослідження психологічних особливостей дітей-першокласників	255
Хамм О. Проблеми розвитку креативного мислення вчителя в сучасній науковій літературі	260
Смолень Чеслава Влияние стиля жизни на личностные изменения у пожилых людей.....	265
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	270

С. М. ТИЩИК*Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ*

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНОГО ГЛОБАЛІЗМУ НА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Наукові праці МАУП, 2012, вип. 3(34), с. 218–224

Розглядаються проблеми інформаційного впливу на інноваційно-інвестиційну діяльність в умовах глобалізації.

Збільшення інформаційних потоків в інвестиційній та інноваційній сферах внаслідок діяльності світових інформаційних агентств надали нових якостей впливу інформації на регіональний, секторальний розподіл та динаміку міжнародних інвестицій. Глобалізація інформаційного середовища міжнародної інвестиційної діяльності призводить до того, що через зростаючу інтенсивність інформаційних потоків інвестору стає все важче виокремити найпривабливіші країни і регіони для здійснення інвестицій, а це зумовлює певну невизначеність у виборі найбільш оптимального регіону для вкладення інвестицій. Інформаційний глобалізм викликає значні асиметрії в інформаційному просторі, які зачіпають національні інтереси кожної держави в інвестиційній та інноваційній сферах, а тому потребують ґрунтового наукового дослідження.

Загальні аспекти глобалізації та інформаційного суспільства досліджено в працях вчених А. Аппадурі, В. Бебика, Д. Белла, У. Бека, О. Білоруса, В. Власова, Я. Жаліло, О. Зернецької, М. Ільїна, В. Іноземцева, М. Кастельса, Дж. Маккіндера, О. Неклессі, О. Панаріна, Ю. Пахомова, Г. Почепцова, І. Пенькової, Р. Робертсона, Ф. Тоффлера, Ф. Уебстера, Є. Савельєва, А. Чухно, О. Шевчука та ін.

Незважаючи на достатньо велику кількість наукових праць з означеної проблематики, наукою ще не приділено достатньої уваги глобалізації інформаційного середови-

ща інноваційно-інвестиційної діяльності як однієї з найактуальніших проблем сучасності.

Розглянемо сутність поняття “глобалізації” та визначимо вплив інформаційного глобалізму на інформаційне забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності.

Зазначимо, що хоча поняття “глобалізація” останнім часом часто зустрічається в економічній літературі, єдиного підходу до визначення феномену глобалізації не існує. Використовувати цей термін почали у 80-х роках, проте розгорнуто його сутність уперше розкрив і використав американський соціолог Р. Робертсон. За Р. Робертсоном, глобалізація — “це серія емпірично фіксованих вимірів, різномірних, але об’єднаних логікою перетворення світу на єдине ціле” [14, 82]. Професор соціології Каліфорнійського університету (США) М. Кастельс визначив глобалізацію як “нову капіталістичну економіку”, перелічивши серед основних її характеристик такі: інформація, знання та інформаційні технології. Ці характеристики є основним джерелом зростання продуктивності та конкурентоспроможності, а нова економіка утворюється переважно через сітьову структуру менеджменту, виробництва та розподілу, а не через виробництво окремих фірм, як раніше [7, 72].

Глобалізація часто розглядається крізь призму мобільності. Прихильники цього напрямку стверджують, що “парадигматичний сучасний досвід (paradigmatic modern experi-

ence) — це насамперед зростаюча мобільність, що діє на великих відстанях” [8, 48]. Але така мобільність не означає вільне реальне пересування великих мас людей по всій планеті. З цього приводу слушно зауважує Дж. Томлінсон: “Правильно було б сказати, що парадигматичний досвід глобальної сучасності (paradigmatic experience of global modernity) для більшості людей — це перебування в одному місці, але також здобуття досвіду з інших місць, це вихід-за-межі “місця” (“displacement”), що, власне, і є роботою глобальної сучасності (global modernity)”. Далі він правильно наголошує: “Розуміти глобалізацію, таким чином, це означає охопити “близькість”, яка йде від мереж соціальних стосунків крізь величезні ділянки простору-часу, сприяючи тому, аби розділені події проникали в сферу нашого локального досвіду” [15, 98]. Отже, глобалізація як мобільність — це можливість отримання інформації про події в усьому світі, що є важливим аспектом у контексті інноваційно-інвестиційної діяльності.

Деякі автори, розглядаючи сутність глобалізації, підкреслюють інший її аспект, який також має значні прояви в інноваційно-інвестиційній сфері. Мова йде про таке поняття, як “глобальний ассамбляж” (global assemblage), для опису сукупності подій у світі, які зв’язані один з одним, але опосередкованим, а не вочевидь детерміністичним чином [9, 375]. Тоді важливою рисою “ассамбляжності” є взаємозв’язок соціально-економічних процесів у різних (часто найвіддаленіших) куточках світу.

На нашу думку, сутність глобалізації полягає в одночасному поєднанні як можливості доступу до інформації (через неї до досвіду), накопиченої в усіх частинах земної кулі, безвідносно місця проживання суб’єкта, так і взаємозалежності соціально-економічних процесів у різних регіонах, країнах тощо. Визначимо глобалізацію за допомогою опису основних ознак і характеристик.

Низка процесів, що розпочалися в останні десятиліття XX ст., відбуваються на сучасному етапі та позначаються дещо неоднозначним терміном “глобалізація”, у цілому зводяться до такого:

- формування нової історичної епохи, що настала після завершення холодної війни (інформаційне чи постіндустріальне суспільство);
- здійснення технологічної революції з численними соціальними наслідками [96];
- трансформація світової економіки, послаблення контролю за фінансовими ринками з боку окремих держав [4];
- інтенсифікація транскордонних економічних, політичних, інформаційних соціальних і культурних зв’язків [2];
- все більшої нездатності національних держав подолати глобальні проблеми (демографічні, екологічні, прав людини, розповсюдження ядерної зброї тощо) [1];
- тріумфу американської системи цінностей, забезпеченої комбінацією неоліберальної економічної програми з програмою політичної демократизації тощо [2].

Унаслідок цих процесів відбувається трансформація геополітичної картини світу: одні регіони світу витісняються на периферію, інші, навпаки, переміщуються в центр світової економічної та геополітичної моделі.

Сутності та перспективам глобалізації як економічно-соціально-політичному процесу присвячено значну кількість літератури, де викладено й обґрунтовано різні, часто суперечливі підходи представників різних наукових шкіл [2; 4–6; 9; 10; 14]. У контексті окреслених завдань плідною є спроба А. Аппадураї, який розглядає процес глобалізації як сукупність п’яти “світових культурних потоків”, що функціонують у відповідних “просторах” [10]. За такого підходу внаслідок глобалізації відбуваються зміни в таких основних “просторах” цивілізації.

1. Інформаційний простір — різке зростання можливостей людства в аспекті збирання, обробки, зберігання та передачі інформації; посилення дії інформаційних технологій на всі сфери людської діяльності; розповсюдження потоків електронних образів, що є основою побудови стереотипів поведінки, споживання і розваг; формування “спільності транснаціональних уявлень і відчут-

тив” (world culture) на основі вдосконалення комп’ютерної техніки, розвитку електронних ЗМІ, інформаційних технологій, у тому числі інтернет-технології [2, 28].

2. Етнопростір — підвищення мобільності населення і вихід міграційних потоків на глобальний рівень; це туристи, іммігранти, біженці, емігранти, іноземні робітники й інші люди або групи людей, які перетинають кордони. Тільки за період з 1950 по 2000 рік Західна Європа прийняла понад 20 млн іммігрантів, а США, Канада та країни Латинської Америки — 34 млн [10, 9].

3. Технопростір — інтенсивне переміщення передових і застарілих, інформаційних і механічних технологій через державні кордони [4–6].

4. Фінансовий простір — посилення економічних обмінів (діяльність ТНК, збільшення інвестицій, зростання валютних ринків, збільшення транснаціональних спекулятивних операцій, отримання і передача прав власності за межами “своєї держави”); випередження фінансовою економікою реальної економіки: маса прямих зарубіжних інвестицій зростає втричі швидше, ніж світова торгівля, обсяг операцій на валютних і фінансових ринках у п’ятдесят разів перевищує обсяг міжнародної торгівлі і т. д. [10, 10–11].

5. Ідеологічний простір — розповсюдження у світовому масштабі західних (насамперед американських) стандартів поведінки, способу життя, споживання, дозвілля; формування ідеології “глобалізму”, яка обґрунтовує неминучість змін, що відбуваються, та їх позитивний характер. При цьому прихованою метою є забезпечення згоди громадської думки й активної участі найширших соціальних і політичних сил у формуванні нового світового порядку під керівництвом Заходу і при лідируючій ролі США [10, 12].

При більш детальному розгляді можна довести, що зміни в інформаційному просторі є базою для тенденцій у всіх інших цивілізаційних просторах. Безперечно, підвищення мобільності людства в цілому та створення єдиного ідеологічного світового простору багато в чому зумовлюються саме інтенсифікацією потоків в інформаційному просторі.

Вплив останнього на створення та розподіл матеріальних і нематеріальних благ також очевидний. У цьому аспекті слушне зауваження полягає в тому, що слухачі радіопередач і глядачі телепрограм, читачі газет, журналів, користувачі Інтернету є не лише споживачами різного роду інформації, а й покупцями товарів [3, 61]. Саме інформаційний простір відіграє основну роль у тому, що змінюється політика виводу товарів на ринок. Якщо раніше товари пристосовувалися до потреб споживачів, то на нинішньому етапі останніх за допомогою інформаційних потоків пристосовують до товарів.

Розглянемо більш детально, у чому проявляється інформаційний глобалізм щодо інноваційно-інвестиційних процесів. Згідно з моделлю комунікації в інноваційно-інвестиційному процесі інвестор може отримати інформацію або безпосередньо спостерігаючи за об’єктом, або ж отримуючи інформацію через посередників — ринкових і спеціалізованих комунікаторів. У першому випадку інвестор може одержувати інформацію лише про ті об’єкти, які знаходяться в зоні його місцеперебування. Ринкові та спеціалізовані комунікатори з розвитком інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) надають інформацію про об’єкти інвестування незалежно від їх відстані до місцеперебування інвестора.

Завдяки розвитку сучасних технологій інформаційна інфраструктура дає можливість отримати передану інформацію якщо не в межах усього світу, то принаймні в межах тієї його частини, де наявні інфраструктурні елементи ІКТ. Інформаційний глобалізм можна визначити як процес формування єдиного в масштабах цивілізації інформаційного середовища. Безпрецедентне зростання інформаційних ресурсів та інфраструктурних елементів, які забезпечують рух інформації між ними, робить для будь-якого отримувача доступною інформацію про явища та процеси, що відбуваються в будь-якому куточку Землі.

Сучасну діяльність інвестора важко уявити без урахування інформації, яку він отримує від спеціальних інформаційних агентств (професійних комунікаторів), ринковою ме-

тою діяльності яких є забезпечення інформацією інвесторів і суб'єктів інвестиційного ринку, які діють від імені інвесторів. З розвитком ІКТ у світі склалася ціла інформаційна індустрія для обслуговування інвестиційного ринку, ядро якої становлять найпотужніші інформаційні системи: Dow Jones, Reuters, Bloomberg, Tenfore та деякі інші. Кожна із зазначених інформаційних систем охоплює світовий ринок інвестицій у цілому і має як загальні, так і спеціалізовані (по ринках і користувачах) сервери.

Так, інформаційна система Dow Jones Telerate дає змогу в режимі реального часу відстежувати динаміку змін на світовому фондовому ринку. Доступ до неї означає отримання інформації, що готується сотнями репортерів і аналітиків, які працюють на компанію по всьому світу.

Система Reuters Dealing 2000 забезпечує прямий вихід на 20 тисяч дилерів у 82 країнах світу. Встановлення зв'язку займає 2–3 секунди. Система Reuters Series 2000, компоненти якої — Money 2000 (фінансові ринки), Debt 2000 і Securities 2000 (фондові ринки), Energy 2000 (енергетика) і Commodities 2000 (товарні ринки), забезпечує інвесторів інформацією про основні товарні та фінансові ринки світу. Система Reuters Markets 2000 надає повний пакет даних про стан ринків у світовому та національному розрізі, включаючи новини, котирування, коментарі, аналіз. Система Reuters Markets 3000 (Series 3000) — інформаційна послуга наступного покоління. Вона забезпечує доступ у реальному часі до параметрів фінансових ринків і довідкової інформації, доповненої службами Reuters News і Reuters Mail. Reuters Business Briefing надає доступ до бази даних агентства Reuters. Інформаційна мережа Bloomberg об'єднує фінансову інформацію, новини світових ринків та аналітичні дані в єдину інформаційну систему, даючи інвестору змогу відстежувати стан макросередовища по країні, галузі, найбільшим корпораціям. Достатньо потужною є і Міжнародна інформаційна система Tenfore. Наведені інформаційні системи є ядром глобального інформаційного середовища інвестиційної діяльності та концентрують основну

інформацію, яку може використовувати інвестор при прийнятті інвестиційного рішення. Ця інформація внаслідок дифузії відображається на інших ресурсах, як у сегменті Інтернет, так і в друкованих ресурсах, теле- та радіопросторі.

Чимало вчених вказують на визначальну роль інформації та ІКТ в інноваційній сфері. Саме ІКТ допомагають значно інтенсифікувати інформаційну взаємодію між суб'єктами інноваційної діяльності і, таким чином, прискорити інноваційний процес. Тоді логічно припустити, що диференціація країн за рівнем розвитку ІКТ має визначати і диференціацію країн за розвитком інноваційної сфери.

Однак технології — це лише вершина того процесу, який називається інноваційним і включає в себе процес проведення наукових і науково-технічних робіт, здобуття технологічного знання, упровадження нових технологій та отримання інноваційних продуктів. Спочатку доцільно визначити інноваційний простір як сукупність усіх суб'єктів, так чи інакше причетних до інноваційної діяльності: установи, які здійснюють наукові дослідження, працівники цих установ, спеціалізовані науково-дослідні центри, фірми, відділи, які займаються НТР, інженерні, конструкторські фірми та відділи, підприємства, які впроваджують нові технології, як власні, так і придбані, і відповідна інфраструктура: фінансова, організаційна, інформаційна тощо. Якщо доповнити наведену сукупність об'єктів відповідними потоками: інформації, фінансів, технологій тощо, то отримуємо інноваційне середовище як сукупність суб'єктів інноваційної діяльності та потоків між ними, що пов'язують діяльність окремих суб'єктів в інноваційний процес. Технологічне середовище — це сукупність технологій, які, з одного боку, є продуктами інновацій, а з другого — забезпечують їх виникнення.

Поняття глобального технологічного й інноваційного середовища, а не сукупності національних інноваційних середовищ, відображає сутність процесу глобалізації, який у сфері технологій та інновацій проявляє себе в таких процесах:

а) у сучасних умовах потоки знань (наукових і технологічних), результати НТР і технологій все вільніше переміщуються між кордонами окремих країн;

б) у XX ст. з'явилися і дедалі активніше діють специфічні структури, які фінансують проведення наукових досліджень в одній країні, створюють технології у другій, упродовжують технології в третій, а продукцію реалізують — у четвертій. Йдеться про транснаціональні корпорації, які, на думку багатьох учених, яку і ми підтримуємо, багато в чому визначають своєрідну архітектуру потоків сучасної глобалізації не лише в інноваційному просторі (у тому числі технопростір А. Аппадураї), а й у фінансовому (даний простір має тісний зв'язок з інноваційним, оскільки останній потребує фінансування) і, частково, в інформаційному (адже весь процес інноваційної діяльності неможливий без налагодження інформаційних зв'язків). І хоча дослідження ролі та впливу ТНК на формування інноваційного простору — це тема окремого дослідження, зазначимо, що саме діяльність ТНК дає підставу відзначати глобальний інноваційний простір, оскільки ці структури нівелювали дію державних кордонів на процеси інноваційної діяльності [11–13].

Провідні світові інформаційні агентства забезпечують інформацією переважно на рівні зрізу “інвестицій без зміни технологій”. На рівні “інноваційного зрізу” інформаційний глобалізм проявляється у двох тенденціях.

Перша тенденція аналогічна утворенню ядра інформаційного середовища за рахунок спеціалізованих комунікаторів. Як і у випадку зрізу інвестицій без зміни технологій, цей процес став можливий з розвитком ІКТ і, зокрема, Інтернету. Проте спеціалізованими комунікаторами виступають не глобальні інформаційні агентства, а інтегровані бази даних наукової інформації.

Друга тенденція — створення потужними ТНК власних мереж науково-дослідних підрозділів у багатьох країнах та отримання доступу до наукової інформації у багатьох місцях світу через місцевих співробітників таких підрозділів [12].

Розглянемо детальніше обидві тенденції інформаційного глобалізму на інноваційних рівнях. У сучасному інформаційному середовищі існує низка великих інформаційних систем, які пропонують доступ до реферативно-бібліографічних і повнотекстових баз даних: STN International (www.stn-international.de), Lexis-Nexis, Dialog та ін. Наведені суб'єкти є системами-інтеграторами, які об'єднують велику кількість найрізноманітніших баз даних у рамках єдиного пошукового інтерфейсу і мови інформаційних запитів. Так, наприклад, система STN International існує з середини 80-х років XX ст., об'єднує у своєму складі понад 210 баз даних з усіх галузей науки та технологій. Деякі з баз даних ретроспективно представляють публікації, починаючи з XVII–XIX ст. У цій системі об'єднано бази даних понад 100 науково-дослідних та інформаційно-аналітичних закладів і видавництв багатьох країн світу. Вона надає доступ до близько 50000 періодичних видань, а також до патентних і науково-технічних архівів багатьох національних і міжнародних установ. STN International пропонує як реферативно-бібліографічні описи наукових документів, так і можливість отримання повних текстів через замовлення копій або через архіви електронних журналів (друкованих видань).

Потужною системою-інтегратором, яка значно полегшує і географічно розширює інформаційний пошук і доступ до повних текстів статей, є системи EBSCO-Host (www.ebsco.com) та ProQuest (www.proquest.com), в основу яких покладено подібні принципи роботи. Обидві системи надають користувачам доступ до колекції, що налічує понад 5000 періодичних видань, які розміщені в різних базах даних системи.

Пошуково-інформаційна система Springer-Link (link.springer.de) забезпечує доступ до повних текстів журналів видавництва Springer, переважно природничих наук (медицина, фізика, хімія, біологія, біохімія тощо). Також через цю систему можна отримати доступ і до близько 30 видань з гуманітарних наук.

Однією з найбільших інтегрованих баз даних на економічну тематику є RePEc (Re-

search Papers in Economics), яка розміщена в Інтернеті за адресою: www.гepec.org. Ця система надає доступ до видань і дослідницьких робіт на економічну тематику понад 50 видавництв і науково-дослідних установ з різних країн.

Однак, попри велику кількість способів донести інформацію до читачів, зазначимо, що в більшості випадків до повнотекстових електронних наукових робіт відсутній вільний доступ, оскільки на всіх ресурсах передбачаються різні форми оплати. Існують можливості доступу до ресурсів, як-от участь у різних консорціумах або програмах. Проте такі програми не розраховані на індивідуальних користувачів, оскільки надають доступ бібліотекам чи інститутам.

Наведені глобальні інформаційні ресурси створюють ядро інформаційного середовища науково-технічних досліджень, але ця інформація більше стосується власне наукової, ніж практичної сфери. Щодо прикладних досліджень, які безпосередньо пов'язані з удосконаленням існуючих і впровадженням нових технологій, то другою тенденцією прояву інформаційного глобалізму на даному рівні світового інноваційно-інвестиційного процесу є створення інтернаціональної системи власних наукових підрозділів потужними ТНК.

Такі мережі можуть володіти досить складною структурою, однак їх особливістю є закритість: інформація вільно поширюється в дослідницькій мережі ТНК, але закрыта для зовнішнього доступу та використання знання як особливого виду інформації, накопиченого в інших країнах через залучення до досліджень місцевих наукових і технічних кадрів [16]. При цьому через такі лабораторії забезпечується доступ до місцевого явного та неявного знання одночасно в багатьох країнах світу. Фактично відбувається формування глобальної у межах ТНК інформаційної мережі, яка активно "споживає" зовнішню інформацію, а власну, накопичену всередині мережі, в зовнішнє інформаційне середовище передає вкрай рідко. Таким чином, на рівні науково-технологічних досліджень інформаційний глобалізм проявляється одночасно в двох протилежних процесах: створення гло-

бальних інформаційних мереж у рамках окремих ТНК та відособленість і замкнутість таких мереж відносно зовнішнього інформаційного середовища.

Із взаємопов'язаності інформаційного простору з інфраструктурою, а останньої — з фізичним простором впливає, що можливість генерування, зберігання та передачі інформації у конкретному регіоні географічного простору (останній є складовою фізичного простору) залежить від того, наскільки в ньому розвинена інформаційна інфраструктура. Розвиненість останньої залежить, у свою чергу, від економічного розвитку. Таким чином, логічно виводиться зв'язок інформаційного й економічного простору, який є прямо пропорційним: чим більше економічно розвинений регіон, тим більшою кількістю інформації та інтенсивнішими її потоками насичена ця частина інформаційного простору. Це дає підстави висунути тезу, що просторовий розподіл інформаційного середовища за кількістю інформації та інтенсивністю інформаційних потоків має бути аналогічним просторовому розподілу економічного потенціалу й економічної активності.

Оскільки останній є суттєво неоднорідним у розрізі географічних регіонів і окремих країн світу, то й інтенсивність інформаційних потоків у глобальному інформаційному середовищі також неоднакова в різних країнах. Ця проблема отримала назву інформаційного, або цифрового, розриву. У свою чергу, цифрові розриви можуть бути різної природи і мати різний вплив на формування так званих інформаційних провалів у глобальному середовищі інноваційно-інвестиційної діяльності щодо окремих країн світу чи регіонів.

Така нерівномірність потоків інформації є асиметрією відображення окремих країн світу і регіонів в інформаційному просторі.

Отже, в сучасних умовах відбувається істотний вплив інформації на збільшення дезорганізованості соціально-економічних систем, зокрема світових інноваційно-інвестиційних процесів.

Визначено, що на рівні "інноваційного зрізу" інформаційний глобалізм проявляється у двох тенденціях. Першою є тенденція, яка

аналогічна утворенню ядра інформаційного середовища за рахунок спеціалізованих комунікаторів. Другою тенденцією прояву інформаційного глобалізму на даному рівні світового інноваційно-інвестиційного процесу є створення інтернаціональної системи власних наукових підрозділів потужними ТНК.

На даному етапі розвитку інформаційний глобалізм призвів до появи групи асиметрій у глобальному інформаційному середовищі інноваційно-інвестиційної діяльності.

Література

1. Абдеев Р. Ф. Философия информационной цивилизации. — М.: ВЛАДОС, 1994. — 336 с.
2. Бебик В. М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка публік рилейшнз. — К.: МАУП, 2005. — 440 с.
3. Зернецька О. В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини. — К.: Освіта, 1999. — 352 с.
4. Иноземцев В. Л. На рубеже эпох. Экономические тенденции и их неэкономические следствия. — М.: Экономика, 2003. — 730 с.
5. Иноземцев В. Л. Технологический прогресс и социальная поляризация в XXI столетии // Политические исследования. — 2000. — № 6. — С. 28–29.
6. Иноземцев В. Л. За пределами экономического общества. Постиндустриальные теории и постэкономические тенденции в современном мире. — М.: Academia-Наука, 1998. — 640 с.
7. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура. — М.: ГУВШЭ, 2000. — 608 с.

8. Отрішко О. В. Патентна система України — складова частина міжнародної системи охорони промислової власності // Математичні машини і системи. — 2002. — № 2. — С. 138–155.

9. Шевчук О. Б. Глобально-інформаційна економіка та синергетичний підхід до її дослідження. — К.: Фенікс, 2004. — 112 с.

10. Appadurai A. Grassroots Globalization and the Research. Imagination / A. Appadurai // Globalization / ed. A. Appadurai. — Durham & London: Duke University Press, 2001. — P. 1–21.

11. Cantwell J. The Role of Multinational Corporations and National States in the Globalization of Innovative Capacity: The European Perspective / J. Cantwell // Technology Analysis & Strategic Management. — 2000. — Vol. 12 (2). — P. 243–262.

12. Caselli F. Cross-Country Technology Diffusion: The Case of Computers / F. Caselli, W. Coleman // American Economic Association. — 2001. — Vol. 91(2). — P. 328–335.

13. Chinn M. D. The determinants of the global digital divide: a cross-country analysis of computer and internet penetration / M. D. Chinn, R. W. Fairlie // Oxford Economic Papers, Oxford University Press. — 2007. — Vol. 59(1). — P. 16–44.

14. Robertson R. Globalization: Social Theory and Global Culture / R. Robertson. — London, Newbury Park and New Delhi: Sage, 1992. — 366 p.

15. Tomlinson J. Globalization and Culture / Tomlinson J. // Chicago: The University of Chicago Press. — 1999. — 248 p.

16. White L. Focusing on Fannie and Freddie: The dilemmas of reforming housing finance / L. White // Journal of Financial Services Research. — 2003. — № 23(2). — P. 43–58.

Досліджено сутність поняття “глобалізація”, визначено вплив інформаційного глобалізму на інформаційне забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності. Доведено істотний вплив інформації на збільшення дезорганізованості соціально-економічних систем, зокрема світових інноваційно-інвестиційних процесів.

Проанализировано понятие “глобализация” и определено влияние глобализма на информационное обеспечение инвестиционной деятельности. Доказано влияние информации на увеличение дезорганизованности социально-экономических систем, в частности мировых инновационно-инвестиционных процессов.

This article analyzed the concept of “globalization”, the influence of information on globalism information for innovation and investment. A significant impact on increasing information of disorganization of social economic systems, including international investment and innovation processes is proved.

Надійшла 9 квітня 2012 р.